

I. YURTDIŞI YATIRIM BİLGİLERİ

A. ARNAVUTLUK'TAKİ İŐ ORTAMI VE POTANSİYEL ARZ EDEN YATIRIM ALANLARI

1. İŐ Ortamı

a. İŐ Ortamına İlişkin Genel Bilgi ve Göstergeler

Dünya Bankasınca her yıl düzenlenen ve ülkelerin iş yapılabilirliğini irdeleyen “Doing Business” çalışmasının 2017 yılı raporuna göre Arnavutluk 190 ekonomi içerisinde iş yapılabilirlik açısından 58. sırada yer almaktadır.

Arnavutluk İçin Doing Business İndikatörlerinin Özeti

2016	Şirket Kurma	İnşaat/Müteahhitlik İzinleri	Elektrik Erişimi	Tapu/Mülkiyet Kayıtları	Banka Kredisine Erişim	Yatırımın Korunması	Vergi Ödenebilirliği	Dış Ticaret Uygulamalarına Açıklık	Mahkeme Süreci	Şirket Tasfiyesi
Dünya Sıralaması	46	106	156	106	44	19	97	24	116	43
Prosedür Sayısı	5	16	6	6	-	-	-	6/9 (İhr/İth)	39	-
Gerekli Gün Sayısı	5	220	134	19	-	-	-	15/18 saat (İhr/İth)	525	2 yıl
Maliyet (% kişi başına düşen gelir)	10.1	-	515,5	9,9 (% taşınmazın değeri)	-	-	-	745/730 (İhr/İth/\$ konteynır başına)	34,9 (% taşınmaz bedeli)	10 (% varlık değeri)

Kaynak: Arnavutluk Doing Business 2017 Raporu, www.doingbusiness.org

Arnavutluk'ta yabancı yatırımlar, 1990'ların başından itibaren yavaş bir seyir izleyerek artmaktadır. 2006 yılında ise yabancı yatırımlar GSYİH'nın %3,6'sına ulaşmış ve 2005 yılına göre %16 oranında artış göstererek 86,4 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. 2007 yılında ise çimento fabrikalarına yatırımın ve petrol üretiminin artması ile Albtelekom'un özelleştirilmesi sonucu Arnavutluk'taki yabancı yatırım akımı 470 milyon euro olarak gerçekleşmiştir. 2008 yılında yapılan özelleştirmeler, çimento fabrikalarının yapımı ve enerji yatırımları ile doğrudan yabancı sermaye yatırım tutarı 619,2 milyon euro'ya ulaşmıştır. UNCTAD 2014 Dünya Yatırım Raporu'na göre 2013 yılı boyunca Arnavutluk'a rekor seviyede 1.2 milyar dolarlık yabancı sermaye akışı gerçekleşmiştir. Bu denli yüksek sermaye akımının gerçekleşmesinin ana sebebi 4 Hiroelekterik santralının özelleştirilmesi ve en büyük petrol rafineri şirketi olan ARMO'nun Azerbaycan Heaney Assets Corporation şirketince satın alınmasıdır. Ülkeye 2014 ve 2015 yıllarında da 1 milyar doların üzerinde (sırasıyla 1.110 ve 1.003) yabancı sermaye girişi kaydedilmiştir (Kaynak UNCTAD WIR 2014, s.71,s.191).

Yatırım Politikası

Arnavutluk yabancı yatırımcılara yerli yatırımcılarla aynı şartları sağlamakla birlikte, arazi mülkiyeti ile ilgili olan izinleri kapsamaz. Yabancıların, hava ve denizcilik kabotajları da yasalarla kısıtlanmıştır. Yabancı yatırımlar izin almadan önceki koşullara tabi değildirler. Özel mülkiyet hakları anayasa tarafından korunur. Arnavutluk yasalara göre yabancı yatırımlarla ilgili anlaşmazlıklar konusunda uluslararası tahkim kararını uygulamakla zorunludur.

Arnavutluk'taki özelleştirme süreci ilk olarak 1991 yılında arsa, küçük is yerleri ve küçük ve orta ölçekli kamu kurum ve işletmelerinin özelleştirilmesiyle başlamıştır. Büyük şirketlerin özelleştirilmelerinin ekonomiye sağlayacağı katkı payı ile ilgili strateji ise 1998 yılında sunulmuştur. 2009 yılının sonunda, devlet kurumlarının büyük bir bölümü özelleştirilmiştir. 1992'den 2009 yılına kadar olan özelleştirme geliri yaklaşık olarak 800 milyon ABD Dolarını bulmuştur. Ocak 2010'da ise, devletin 50 şirkette yüzde 50'lik bir payı kalmıştır. Reform sürecinin bir parçası olarak, Arnavutluk özelleştirmeyi kullanarak, yatırımları ekonominin en çok ihtiyacı olan alanlarına yönlendirdi. Örneğin, ulaşım altyapısıyla ilgili olarak, hükümet özel bir konsorsiyuma, Arnavutluk'un uluslararası havaalanını inşa edip yönetmek için imtiyaz vermiştir. Bununla beraber Arnavutluk'un karayolları, yeni bir havalimanı, turizm, sağlık ve eğitim altyapısını geliştirmek için önemli ve hala devam etmekte ve/veya plan aşamasında olan ve kamu-özel işbirliği (PPP) yoluyla gerçekleştirilmesi hedeflenen yatırım projeleri bulunmaktadır.

b. Vergi Uygulamaları:

a) Doğrudan Vergiler: Gelir üzerindeki vergiler; şahsi kazanç üzerindeki vergiler, kazanç üzerindeki vergiler kaynağından alınmaktadır. Bunlar; Emlak vergileri; tarım arazisi üzerindeki vergiler, binalar üzerindeki vergilerdir.

Vergi Oranları: Arnavutluk Cumhuriyeti'nde tüzel ve gerçek kişiler, aşağıdaki vergilerle mükelleflerdir.

Kazanç Vergisi;

Ticari kayıt defterleri kullanan ve KDV ödeyen bütün şirketler (yerli veya yabancı) kazanç vergisine tabidirler. Ülke içinde yerleşik vergi mükellefi, sadece Arnavutluk Cumhuriyeti toprakları içinde oluşan gelirler için yükümlüdür. (%15)

Katma Değer Vergisi (KDV); Katma Değer Vergisi şu durumlarda ödenir:

-Arnavutluk Cumhuriyeti topraklarındaki ekonomik faaliyetinin bir parçası olarak, vergilendirmeye tabi olan tüm mallar ve hizmetlerin, vergiye tabi kişi tarafından alınması halinde,

- Arnavutluk Cumhuriyeti'ne yapılan tüm malların ithalatında, Kaydın en alt sınırı, her takvim yılı için 5 milyon Lek ya da 5'nci maddeye dayanarak Bakanlar Kurulu tarafından belirlenecek herhangi başka bir miktardır. Serbest Meslek, avukat, noter, eczacı, doktor, dişi, muhasebeci, mimar vs. hizmetler için taban gelir uygulaması kaldırılmış olup, KDV

uygulamalarına tabidir. İthalat ve ihracat faaliyetinde bulunan bütün gerçek ve tüzel kişiler KDV'yi ödemek için zorunlu kayda tabi tutulmuşlardır. (%20)

Kaynak Vergisi;

Arnavutluk Cumhuriyeti'ndeki tüm mukimler; merkezi ve yerel yönetimler, kar amacı gütmeyen kuruluşlar ve Yasa tarafından tanımlanmış diğer şahıslar, Arnavutluk Cumhuriyeti'nde bir kaynak tarafından oluşan aşağıdaki ödemelerde, toplam miktarın % 15'i stopaj vergisiyle yükümlüdürler.

Vergi Matrahı

Vergilendirilebilir gelirler, 19/01/1993 tarihli ve 7661 sayılı yasaya ve Maliye Bakanlığı'nca çıkarılan alt düzenlemelere uygun olarak, bilanço ve ekleriyle kesinleşir. Kazançlar veya diğer net gelirler ile mahsup edilebilir giderler ve brüt gelirler arasındaki farklardır. Vergi yılı, takvim yılına uygun olarak, 1 Ocak'ta başlar ve 31 Aralık'ta biter.

Kişisel Gelir Vergisi

Dünyada nerede üretilirse üretilsin, tüm gelirler için, Arnavutluk'ta mukim tüm şahıslar vergiye tabidir. Ancak, Arnavutluk'ta mukim olmayanlar, sadece Arnavutluk sınırları içinde elde ettikleri gelir için vergi mükellefi olurlar. (%1-%20)

Tüketim Vergisi (Özel Tüketim Vergisi)

Tüketim vergileri belirli yüksek tarifeli mallar kategorisinde uygulanan vergilerdir. Genellikle, tüketim vergileri sağlığa zararlı malları, lüks malları ve çevreyi kirleten malları kapsamaktadır. Söz konusu vergiler değişkendir. Arnavutluk'ta tüketim vergileri;

- Petrol ürünleri. (benzin 33-38 leke/litre, mazot 13-27 leke/litre)
- Alkollü içecekler, bira, şarap, vb. (bira 30 leke/litre, şarap 20 lek/litre, raki 80 leke/litre vb.)
- Tütün ve yan ürünleri. . (20 leke/paket, puro 2240 leke/kg)
- Kahve. (kavurmamıs 40 leke/kg, kavurmuş 80 leke/kg)
- Havai fişekleri
- kozmetik ürünleri, parfüm, deodorant, vs %60
- Lastikler (4011 GTIP ürünleri)
- Elektrik akümülatör, pil ve batarya
- Ambalaj ürünleri (100 leke/kg)
- Ampuller (8539 GTIP'li bazı ürünler için)

b) Milli Vergiler

Arnavutluk Cumhuriyeti'ndeki Liman Vergi Oranları: Arnavutluk Cumhuriyetinde uygulanan Deniz Limanı Vergisi 1 (Bir) Avro'dur.

Akaryakıt Vergisi: Arnavutluk'ta üretilen ve dışarıdan ithal edilen benzin, gaz yağı ve dizel yakıt için litre başına 27 lek ödenmektedir.

İkinci El Arabalar İçin İthalat Vergisi: Ağustos 2011'den itibaren arabalar için ithalat ve satış vergisi kaldırılmıştır. Yeni kanunda gümrük ve diğer vergiler yıllık taksitler halinde

geri ödenecek bir sistem şekillendirilmiştir. İthalat dahil olmak üzere tüm otomobil vergileri birleştirilip her sene zorunlu olan ruhsat kaydında ödenecektir.

Karbon Vergisi, Karbon vergisi benzin için 1.5 lek/ litre, gaz yağı, solar, mazot, dizel yakıt için 3 lek/ lt seklindedir.

Plastik ve cam tek kullanışlı ambalajların vergisi: Tek kullanışlı plastik ambalajları için hem üretimde hem ithalatta 100 lek / kg uygulamaktadır. Sadece yerli geri dönüşüm sanayisi için, ambalaj vergisi % 50 lek/ kg seklindedir. Tek kullanışlı cam ambalajları için ise, hem ithalatta hem üretimde 10 lek / kg dir.

Madencilik Vergileri: Arnavutluk'ta madencilik sektöründe faaliyet gösteren şirketler veya maden çıkartma lisansı alanlar Arnavutluk devletine madencilik vergisi ödemek zorundadır. Madencilik vergisi aylık hesaplanır ve ihracat yapıldığı anda ödenir. Madencilik vergisinin % 25'i, madencilik faaliyetinin bulunduğu yerel idareye gider. Kiralama vergisi (altın, gümüş %10, bakır, nikel, demirnikel, krom vs %7-%5, Granit %6, mermer %5 vs.

Yıllık Balıkçılık Faaliyeti Vergisi: Balıkçılık lisansının alınmasından sonra bu verginin ödenmesi zorunludur. Vergi ödenmeksizin lisans geçerlilik kazanmaz. Gemi balıkçılığı (bir gemi için) (Yıllık vergiler türe göre değişmektedir.

Oyun Salonu, Kasino ve Hipodromlarda Düzenlenen Sportif Yarışlar İçin Kayıt Vergisi: Bu vergi, her faaliyetin başlangıcında, kayıta ödenir. Faaliyetin başlaması için. Televizyon ve geleneksel piyango, sportif kumarhaneler, pist yarışları için 2.000.000 Lek. Elektronik Kasinolar için 1.000.000 Lek tutarında vergi ödenmek durumundadır.

c) Hizmet Tarifeleri:

- Ehliyet vergisi
- Radyo-Televizyon kullanım vergisi
- Konsolosluk hizmetleri (Dışişleri Bakanlığı veya yurt dışındaki Büyükelçilikler tarafından yapılan hizmetler için)
- Adalet Bakanlığı, adli makamlar, noterler, tapu daireleri ile mülki idareler tarafından verilen hizmetlere ve yapılan işlemlere ilişkin vergiler
- Yıllık Radyo ve Televizyon iletim hizmetleri vergisi
- Posta ve Elektronik hizmetler vergisi.
- 20 kişiden fazla yabancı taşıma araçları ve mal taşıyan yabancı araçlarının vergisi.
- Arnavutluk Cumhuriyeti sınırları, uçakla geçme vergisi

d) Yerel Vergiler:

- Küçük şirket vergisi
- Mülkiyet vergisi (Bina ve arsa vergisi)
- Konaklama (Otel, pansiyon v.b.) vergisi
- Altyapı vergisi (Yeni inşaatlarda)
- Mülkiyet hakkının değişimi vergisi
- Tabela vergisi
- Kamusal alan kullanım vergisi
- Geçici vergiler

c. Sosyal Güvenlik Uygulaması:

Çalışma Saatleri: Arnavutluk İş Kanununa göre normal günlük çalışma süresi 8 saati aşamaz. Diğer taraftan, normal haftalık toplam çalışma süresi de 40 saati aşmamalıdır. Bazı durumlarda, işveren tarafından talep edildiği ve onaylandığı takdirde, işçi iş saatlerinden sonra da çalışabilir. Ancak her halükârda haftada 48 saatlik çalışma süresi geçilemez. Yani fazla mesai saatlerinin toplamı hafta başına 8 saati aşamaz. Ulusal tatil günlerinde çalışılması ve 18 yaşın altındaki çocuklar ile gebelik döneminde olan kadınların gece çalışmaları Arnavut İş Kanunu tarafından yasaklanmaktadır.

Fazla Mesai Ödemeleri: Fazla mesai çalışmalarının karşılığının, ek maaş veya ek tatil olarak verilmesi öngörülmektedir. Fazla mesai için, uygulanan maaştan % 25 daha fazlası veya normal tatillerden % 25 daha fazlası, uygulanır. Fazla mesai karşılığı, fazla mesaiden itibaren iki ay içerisinde kullanılmalıdır. Resmi tatiller esnasında veya hafta sonlarında yapılan fazla mesai için, normal maaşın ve fazla mesai süresinin % 50 daha fazlası olarak, uygulanır.

Emeklilik yaşı: Sosyal sigorta yasasında, emeklilik yaşı erkekler için 65 ve kadınlar için 60'tır. Emeklilik yaşı 67-62'ye ulaşınca kadar her yıl 3-er ay yükseltilmektedir.

Asgari ücret: Arnavutluk'ta Asgari Ücretin Tayini"ne ilişkin Bakanlar Kurulu Kararına göre 01.07.2014 tarihinden itibaren yeni asgari ücret aylık 22.000 Lek'tir. Asgari ücret ayda en az 174 saatlik normal iş süresi için ödenmektedir. Çalışma saatlerine göre fazla mesai ödemesi yapılacaksa, saati 115 lek'ten daha az olamaz. Diğer ödemelerin ise 20.000 Lek üzerinden hesaplanması gerekmektedir.

Çalışma koşulları

İşverenin yükümlülükleri: İşverenin, çalışanların temel haklarını garanti etme yükümlülüğü vardır. Bu yükümlülük, çalışanın kişiliğinin korunmasına dayanmaktadır. Çalışanın sağlığı için temiz ve emin bir işyeri garanti edilmeli; özel alanları üzerine kontrol uygulanmamalı; çalışanlar kayıtlı olmalı; iş esnasında gerçekleşen kazaların bütün belgeleri tutulmalı; iş yerinde havanın temizliği korunmalı, yüksek ses düzeyinin olduğu ortamlarda, çalışanların sağlığı için ses normal seviyelerde korunmalı, iş yerinin emniyeti garanti edilmeli, iş malzemeleri ve makinelerinin bakımı yapılmalı, çalışanların işini yapabilmeleri için bütün zorunlu malzemeler temin edilmeli; işçilere çalışma saatleri esnasında yiyecek ve içecek su sağlanmalı, iş yerinde ilk yardım malzemeleri hazır bulundurulmalıdır.

İşçilerin yükümlülükleri: Arnavutluk İş Yasası, çalışanlar için çeşitli yükümlülükler öngörmektedir. İşverene karşı sadakat, özenli bir şekilde çalışma, kendi işinin şahsen yapılması, çalışma ilişkisi esnasında sağlanan malzemelerin işverene iade edilmesi, çalışanın dikkatsizliği veya dürtüst olmayan davranışların sonucu işveren kayıplara maruz kalmışsa, çalışanın bunları tazmin etmesi. Çalışma ilişkisinin sonunda taraflar zımni bir anlaşmayla, bir yılı geçmeyen yeni bir iş aktı düzenleyebilirler.

Ayrımcılık yasağı: Arnavut İş Yasasına göre, etnik, ırksal, dini, yaş veya siyasi görüşler nedeniyle işveren tarafından yapılan her türlü ayrımcılık, yasaklanmıştır.

İş sözleşmeleri: İş sözleşmelerinde, işveren ve işçi tarafından yazılı veya sözlü olarak şartlar koşulabilir veya değiştirilebilir. İş sözleşmeleri, sözlü olarak yapıldığı durumlarda, işveren ilgili sözleşmeyi yazılı metin olarak 30 günlük süre içerisinde düzenlemelidir. Bu yükümlülüğün gerçekleşmemesi, sözleşmenin geçerliliğini olumsuz etkilemez ama işveren İş Müfettişliği tarafından cezalandırılabilir. Genel kural olarak, Arnavut İş Yasasına göre, iş sözleşmeleri, sınırsız bir süre için düzenlenir. Yine de, işin geçici tipine dayanarak, süreli iş sözleşmesi de yapılabilir.

Arnavut İş Yasasına göre, bir iş sözleşmesi, en azından aşağıdaki konuları kapsamalıdır:

- Tarafların kimliği;
- İş yeri;
- Genel iş tanımlaması;
- Başlangıç tarihi;
- Süre, (süreli iş sözleşmesi ise)
- Ücretli izin süresi;
- İş sözleşmesinin sona erdirilmesi durumunda bildirim süresi;
- Maaş detayları ve ödeme tarihleri;
- Normal haftalık çalışma saatleri.

İş sözleşmelerinin sona erdirilmesi

İşveren ve çalışan arasında süreli iş sözleşmesi düzenlendiyse, sözleşme ön bildirim olmadan süre bitiminde sona erecektir. Süreli iş sözleşmesinin bitiminde iş ilişkisi devam ederse, zımnen süreyle sınırlı olmayan bir kontrat düzenlenmiş gibi değerlendirilir. Bu yüzden, süresiz iş sözleşmelerinin sona erdirilme süreçleri, Arnavut İş Yasasına dayanılarak yapılmalıdır.

Taraflar arasında en azından 3 senelik süreli iş sözleşmesi imzalanmışsa, sürenin bitiminde işveren sözleşmeyi yenilemeyi reddederse, süreyle sınırlı olmayan sözleşmesinin sonu olarak kabul edilir. Arnavut İş Yasasına göre, çalışmanın ilk üç ayı, deneme süresi olarak düşünülecektir. Deneme süresi esnasında her iki taraf, diğer tarafa 5 gün önceden bir bildirimde bulunarak işkisini sona erdirebilir. Ayrıca, deneme döneminden sonra çalışma ilişkisinin sona erdirilmesi Arnavutluk İş Yasasından belirtilen özel prosedürlere ve taleplere bağlıdır. Bu bağlamda, herhangi bir iş sözleşmesinin sona erdirilmesinde işveren iş sözleşmesini bitirme niyetini ve sebeplerini çalışana bir ihbarla bildirmelidir. ihbarın tesliminden itibaren 72 saat içerisinde, iş akdini sona erdirme bitirme niyeti hakkında tartışmak için bir toplantı düzenlenmelidir. İş akdinin sona erdirilmesine dair alınan karar,

toplantıdan sonra 48 saat sonra başlamak üzere en geç toplantıdan sonraki bir hafta geçmeden çalışana bildirilir. İşveren, bu tarz sona erdirmeye prosedürüne uymazsa, ceza olarak çalışana iki aylık maaşına eşit miktarı ödeme yapmak durumunda kalabilir. İşveren tarafından çalışana teslim edilen son bildirimden sonra, sınırsız süreli iş sözleşmeleri için aşağıda belirtilen bildirim süresinin geçmesiyle iş sözleşmesi sona erer. Arnavut İş Yasasına uygun olarak, her iki taraf sınırsız süreli iş sözleşmelerinin sona erdirilmesi için aşağıdaki takip eden bildirim sürelerine uymalıdır.

- Çalışmanın ilk yılı için, bir aylık süre;
- İki ile beş yıl için 2 aylık süre;
- Beş yıldan dahası için 3 aylık süre.

Buna rağmen, taraflar yukarıdaki bildirim sürelerini yazılı olarak değiştirebilirler. Altı aylık çalışma süresi için en az iki haftalık bildirim süresi öngörülebilir. Altı ayı geçen çalışmalar için işten ayrılma bildirim süresi bir aydan az olmamalıdır. Bir iş sözleşmesi, haklı nedenlerin varlığı durumunda, doğrudan fes edilebilir. Arnavut İş Yasasına göre, çalışmanın devamına izin vermeyen ciddi koşullar, makul nedenler olarak sayılmıştır. Yine de, Arnavut İş Yasasına göre iş sözleşmesi sona erdirmeye prosedürü her iki taraftan da izlenmelidir. İş sözleşmesinin feshi; ırk, renk, cinsiyet, yaş, gebelik, din veya çalışanların iş verme ilişkisiyle ilgili nedenlere dayanıyorsa, işveren gerekçesiz iş feshinden dolayı çalışanlara bir senelik kadar maaşı ödemelidir. Öte yandan, Arnavutluk İş Yasasına göre çalışanlar kıdem tazminatından da yararlanırlar "...iş sözleşmesi işveren tarafından fesih edilmiş olmalı ve işçi en azından o iş yerinde 3 sene çalışmış olmalıdır.". İş sözleşmesi işveren tarafından haklı sebebe dayanarak sona erdirilmişse, işçi kıdem tazminatı talep edemez. Kıdem tazminatı, işçinin çalıştığı her sene için 15 günlük maaşından az olamaz.

Toplu işten çıkartmalar: Arnavut İş Yasasına göre işten toplu çıkartmalar, işverenin inisiyatifi üzerine ve işçilere bağlı olmayan nedenlerle iş sözleşmesinin sona erdirilmesidir. 100 işçiden daha fazla olan işyerinde 90 günlük dönem içerisinde en fazla 10 işçi görevden alınabilir. 100-200 işçi arasında olan işyerlerinde azami 15 işçi görevden alınabilir. 200-300 işçi arasında olan işyerlerinde azami 20 işçi görevden alınabilir. 300 işçiden daha fazla olan işyerlerinde azami 30 işçi, görevden alınabilir. Toplu iş çıkartmalarında, işveren yazılı olarak çalışanları haberdar etmelidir. Bildiri, işyerinde çalışanlar tarafından görünür bir yerde yayımlanır ve özel olarak aşağıdaki nedenleri belirtiyor olmalı:

- Sona erdirmenin sebepleri;
- Görevden alınacak işçilerin sayısı;
- Çalışmakta olan işçilerin sayısı;
- Toplu işten çıkartmalar üstlenmek ve bitirmek için öngörülen dönem.

Bu şekildeki bildirin bir kopyası, Çalışma ve Sosyal İşler Bakanlığına gönderilir. Eğer ki işveren, uzun bir dönem tayin ederse, yukarıdaki bildirin tarihinden itibaren 20 gün içinde,

işveren, toplu işten çıkarılmanın konusu olan işçilerle görüşmelidir. Bu toplantının nedeni, toplu iş çıkartmadan kaçınmak veya görevden alınan işçilerin sayısını azaltmak ve ondan doğacak olumsuz sonuçları azaltmaktır. Bahsedilen görüşmelerin sonunda, işveren görüşmelerin sonucunu Bakanlığa bildirmelidir. İşveren ve çalışanlar arasında herhangi bir uzlaşmaya varılmazsa, Bakanlık, bildirin tarihinden itibaren (eğer işveren, daha uzun bir süreyi talep etmezse) 20 günün içinde bir anlaşmaya varılması için taraflara yardım eder. Her halükarda, Bakanlık toplu işçi çıkartılan engel olamaz. Yukarıda bahsedilen sürenin sonunda, işveren bildirim sürelerine uyararak, ilişkisinin sona ermesinden işçileri haberdar eder. Ayrıca, toplu iş çıkartma prosedürüyle çıkarılan işçilere en az üç yıllık dönem boyunca işverene hizmet ettikleri süre kadar kıdem tazminatı verilir.

2. Potansiyel Yatırım Alanları

Arnavutluk Adriyatik denizi kıyısında önemli bir sahil bandına sahiptir. Yine Gjirokastra, Berat gibi şehirler özelliklerini korumaktadır. Kayak ve dağ sporları alanları da gelişmesi hedeflenen turizm alt kollarıdır. Korfu adası karşısında yer alan Saranda şehri, plajları ve iyi korunmuş doğası ile son yıllarda giderek bilinir hale gelmekte ve yabancı yatırımcıların ilgisini çekmektedir. Ancak bölgede turizmin gelişmesi için yeni bir havalimanına ihtiyaç duyulmaktadır. Fizibilite çalışmaları süren projenin 2017 yılı içerisinde ihale edilmesi beklenmektedir.

Madencilik sektöründe faaliyette bulunan firmalarımız olmakla beraber, bu potansiyel arz eden bir başka sektördür. Kanada ve Çin gibi ülkeler başta olmak üzere altın, petrol, bakır ve krom gibi alanlarda madencilik faaliyetlerinde bulunmaktadır. Türk firmaları bakır, krom ve demir üretim ve işleme alanında faaliyette bulunmaktadır.

Ülkede halen yol, kanalizasyon, içme suyu gibi alanlarda ciddi yatırım gereksinimi mevcuttur. İslam Kalkınma Bankası, AB Ülkeleri ve ABD'den vakıf ve STK'lar tarafından, birçok proje finansman anlamında desteklenmektedir. Türk firmaları önemli projeleri başarıyla tamamlamış bulunmaktadır. Bu sektörde de önemli bir potansiyel bulunmaktadır. Ülkede, sağlık, ulaşım ve eğitim alanındaki altyapının güçlendirilmesi için hükümet tarafından "1 milyar Euro yatırım programı" açıklanmıştır. Kamu-özel sektör işbirliği ile yürütülecek planlanan programın detayları henüz ortaya konmamıştır.

İtalya menşeli birçok firma, özellikle ayakkabı, hazır giyim ve tekstil sektörleri başta olmak üzere fason üretim yapmaktadırlar. Bu sektörler fason üretimi anlamında yatırım için Türk firmaları için de, potansiyel yatırım alanları olma özelliğindedir. Halihazırda iki firmamızın Gjirokastra, Fier ve Tiran şehirlerindeki hazır giyim tesislerinde toplam 600 civarında istihdam sağlanmaktadır.

Arnavutluk'ta iklim olarak kıyı kesimler Akdeniz iklim özelliğini taşımaktadır. İklim birçok ürünü yetiştirmeye elverişli olmasına rağmen üretim yeterli düzeyde değildir. Bu nedenle narenciye gibi meyvelerle, bir kısım sebze ve meyveler başta olmak üzere birçok ürün hem üretilmekte hem de ithalata konu olmaktadır. Bu ürünler diğer komşu ülkelere ve AB ülkelerine de ihraç potansiyeli özelliğini barındırmaktadır. Tarımsal üretim ve tarımsal sanayi alanları da yatırım yapılabilecek sektörlerdendir.

Diğer taraftan, gerek İtalya gerekse Yunanistan'daki ekonomik kriz, buradaki yatırımları da olumsuz etkilemektedir. Genel olarak İtalya ve Yunanistan'da bulunan ana firmalardaki sıkıntılar, Arnavutluk'taki yatırımlara da olumsuz etkide bulunmakta olup, bu durum firmalarımız açısından bir fırsat olarak değerlendirilebilir.

Tarım, Arnavutluk ekonomisinin en belirleyici sektörlerinden biridir. Yıllar geçtikçe, tarımın ekonomiye olan katkısı da azalmaktadır ve şu an yaklaşık GSYİH'nin yüzde 20,7'sini oluşturmaktadır. Ancak nüfusun yüzde 50'sinden fazlası kırsal kesimlerde yaşamakta ve tarım, kırsal kesimde yaşayan insanlar için ana çalışma alanıdır. Kırsal kesimde yaşayan aileler, ulusal ekonomide önemli rol oynarlar. Son beş yıl içinde gerçekleşen ortalama Tarım üretim artış hızı yılda yaklaşık olarak yüzde 3 olarak tahmin edilmektedir. Arnavutluk hükümeti zamanla Arnavutluk Tarım sektörünün ticarileştirilmesini destekleyecek pazar altyapısının geliştirilmesini desteklemeye başlamıştır. Ülkenin kuzeyindeki İşkodra ve Lezhe şehirlerinde çeltik, Fier-Vlora-Saranda şehirlerinde narenciye ve sebze üretimi için uygun alanlar bulunmaktadır.

Yabancı Projeler: Tarım, Gıda ve Tüketici Koruma Bakanlığı , Dünya Bankası, Avrupa Komisyonu, FAO (Gıda ve Tarım Örgütü), TİKA, GIZ (German Agency for Technical Corporation), İtalyan İşbirliği, İspanyol İşbirliği, Japonya Kamu Yönetimi gibi birçok yabancı kalkınma ortakları tarafından sürekli desteklenmektedir. Sözü edilen önemli ortaklar, Arnavut Tarımının geliştirilmesinin ve sürdürülebilir bir şekilde dinamik bir pazar çerçevesinde yeni kurallarla yeniden yapılandırılmış bir sistemde devamını sağlamıştır.

Diğer önemli beklentiler ise:

- Bazı önemli şehirler için yeni mezbaha ve pazar yerlerinin inşa edilmesi
- Ülke bazında kanalizasyon, kırsal yollarının inşası, çiftçilere destek kredilerinin başlaması.
- Tutun ürünlerinin kalite ve ihracatını artırılması
- Zeytin, narenciye ağaçların dikimi
- Sertifikalı tohum ve fidan Kullanımı desteklemesi
- Sera inşa edilmesi,
- Şarapçılık ve bağcılık alanlarının dijitalleştirilmesi kapsamında kadastro çalışmaları.

Arnavutluk'taki Ekonomik Bölgeler:

- **Vlora “sanayi parkı” Ekonomik Bölgesi :** Bakanlığa bağlı, “İdea Vlora Sh.a Vlora” şirketi tarafından yapılan öneri üzerine, 04.06.2008 tarihli ve 774 sayılı BKK ile ilan edilmiştir. Bu Sanayi Parkının alanı 125 ha olup; Vlora'nın kadastro bölgelerinde, bir devlet arazisidir. Burada yer alacak olan faaliyetler, üretim, ticari faaliyetler, ithalat-ihracat ve destek hizmetleri şeklindedir. Bu bölge için yapılan ihalede, “İdea Vlora Sh.a” şirketi müteahhit olarak seçilmiştir. 26.11.2008 tarihli ve 1547 sayılı BKK 'na dayanarak Bakanlık ve “İdea Vlora Sh.a” arasında yapılan, sanayi parkının tasarımı, finansmanı, inşaatı, işletilmesi, bakımı ve devri için sözleşme yapılmıştır. “İdea Vlora Sh.a”, 2.498.375.640 Albanian Lek ya da 20.819.797 Avro yatırım yapacak olup, yaklaşık 18.586 kişi için iş olanağı sağlanacağı, hesaplanmaktadır.

- **Koplik, Malesi e Madhe “Sanayi Parkı” Ekonomik Bölgesi:** Bakanlığa “The Industrial and Trade Zone Koplik” Sh.p.k. şirketi tarafından yapılan öneri üzerine 04.01.2008

tarihli ve 12 sayılı BKK ile ilan edilmiştir. Bu Sanayi Parkının alanı 61 ha devlet arazisidir. Burada yer alacak olan faaliyetler, imalat sanayi, tarımsal ürünlerin işlenmesi, ticari faaliyetler, ithalat ihracat ve destek hizmetleridir. Bu bölge için yapılan ihalede, “The Industrial and Trade Zone of Koplik Sh.p.k” şirketi müteahhit olarak seçilmiştir. Bu seçimin, Bakanlar Kurulu’ndan onayı beklenmektedir. “The Industrial and Trade Zone of Koplik” Sh.p.k 18.510.539Avro yatırım yapacak olup, 16.734 kişi için iş olanağı sağlayacaktır.

- **Shengjin “Sanayi Parkı” Ekonomik Bölgesi:** Bakanlığa “ATX-International Tirana Sh.p.k” şirketi tarafından yapılan öneri üzerine 04.01.2008 tarihli ve 11 sayılı BKK ile ilan edilmiştir. Bu Sanayi Parkın alanı 3.2 ha olup, Lezhe’de bir devlet arazisidir. Burada yer alacak olan faaliyetler, imalat sanayi, tarımsal ürünlerin işlenmesi, ticari faaliyetler, ithalat-ihracat ve destekleridir. Bu bölge için yapılan ihalede, ATX-International Tirana Sh.p.k” şirketi müteahhit olarak seçilmiştir. “ATX-International Tirana Sh.p.k” 17.054.152 Avro yatırım yapacak olup, 3.000 kişi için iş imkanı sağlayacağı, hesaplanmaktadır.

- **Spitalle, Durres “Sanayi Parkı” Ekonomik Bölgesi:** Doğrudan Bakanlık tarafından hazırlanan teklifle, 21.02.2008 tarihli ve 391 sayılı BKK ile ilan edilmiştir. Bu Sanayi Parkının alanı 850 ha olup, arazi devlet mülkü ve özel mülkten oluşmaktadır. Burada yer alacak olan faaliyetler, imalat sanayi, tarımsal ürünlerin işlenmesi, lojistik ve antrepo faaliyetlerdir. 04.06.2008 tarihli ve 771 sayılı “Müteahhit Statüsünün Verilmesinde Sözleşmedeki Yetkilinin

Belirlenmesine İlişkin Bakanlar Kurulu Kararı” uyarınca, Bakanlık bu konuyla ilgili yetkili kılınmıştır. Arnavutluk Hükümeti, bölgenin sınırlarına kadar altyapı, elektrik hattı, yol, su-tesisat, kanalizasyon altyapısını yapmayı, taahhüt etmektedir. Bölgenin 55 hektarlık bölümü bir Türk firmasına tahsis edilmiş olmakla birlikte, alanın değerlendirilemsine yönelik faaliyetlere başlanılamamıştır. Bölgenin kalan alanı üzerinde ülkemiz kuruluşları ile işbirliği halinde uygun projeler geliştirilmesine yönelik çalışmalar devam etmektedir.

- **Elbasan “Sanayi Parkı” Ekonomik Bölgesi:** Doğrudan Bakanlık tarafından hazırlanan teklifle, 04.06.2008 tarihli ve 776 sayılı BKK ile ilan edilmiştir. Bu Sanayi Parkının alanı 254.7 ha olup, arazi devlet mülkü ve özel mülkten oluşmaktadır. Burada yer alacak olan faaliyetler ancak sanayi amaçlı olabilir. Gıda sanayi, hizmetler, ticaret, ithalat-ihracat dahil değildir. Arnavutluk Hükümeti, bölgenin sınırlarına kadar altyapı, elektrik hattı, yol, su-tesisat, kanalizasyon altyapısını yapmayı taahhüt etmektedir. Çevre etki değerlendirmesi, stratejik değerlendirme ile ekonomik ve mali pre-fizibilitateyi yapacak danışmanlık hizmeti ihalesinin prosedürleri başlanılmıştır. Bu çalışmaların tamamlanmasının ardından, Bakanlık sözleşme beyanında bulunacak ve ekonomik bölgenin müteahhitleri için ihale sürecini başlatacaktır.

- **Shkoder “Sanayi Parkı” Ekonomik Bölgesi:** Bakanlığa, İşkodra Belediyesi tarafından yapılan öneri üzerine, 04.06.2008 tarihli ve 775 sayılı BKK ile ilan edilmiştir. Bu proje, eski-sanayi bölgesinin yeniden canlandırılmasını amaçlamakta ve GTZ tarafından desteklenmektedir. Bu bölge eski-sanayi bölgesindeki 137 ha’lık bir alanı içermektedir. Burada yer alacak olan faaliyetler; imalat sanayi, perakendecilik, hizmetler, ticaret, ithalat-ihracattır.

- **Lezha “Sanayi Parkı ” Ekonomik Bölgesi:** Bakanlığa, Lezha Belediyesi tarafından yapılan öneri üzerine, 27.01.2009 tarihli ve 81 sayılı BKK ile ilan edilmiştir. Bölgenin alanı 54.3 ha olup, devlet mülkü ve özel mülkten oluşmaktadır. Burada yer alacak olan faaliyetler imalat sanayi, Tarımsal ürün işlenmesi, ticaret, ithalat-ihracat ve hizmetlerdir. Bölgenin

müteahhit seçiminde Lezha Belediyesi, Bakanlığın desteğiyle sözleşmeli yetkili olarak yer alacaktır.

3. Uluslararası Üyelikler ve İş Konseyi

- **Uluslararası Yatırımların Çözüm Merkezi (ICSID):** Arnavutluk, 15 Ekim 1991’de anlaşmayı imzalamıştır, anlaşma 14 Kasım 1991’de yürürlüğe girmiştir.

- **DTÖ:** Arnavutluk, 8 Eylül 2000 tarihi itibarıyla Dünya Ticaret Örgütü üyesidir.

- **Bölgesel Gümrük Birliği/Diğer Ülkelerle STA’ları:**

STA: Türkiye Cumhuriyeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti arasında Serbest Ticaret Anlaşması 1 Mayıs 2008 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir.

CEFTA: Arnavutluk, 1999 yılında AB önderliğinde Güney-Doğu Avrupa ülkeleri için kurulan İstikrar Paketi’nin bir parçası olmuştur. Arnavutluk, Bosna-Hersek, Bulgaristan, Hırvatistan, Makedonya, Moldova, Romanya, Sırbistan, Karadağ ve Kosova tarafından oluşturulan Pakt, üye ülkelerin birbirleri ile STA akdetmesini, böylece bölge ülkeleri arasında ticarete ilişkin engellerin kaldırılmasını öngörmektedir. CEFTA Anlaşması 21 Aralık 1992 tarihinde Polonya, Macaristan ile Çek ve Slovak Cumhuriyetleri tarafından imzalanmış olup, Temmuz 2004’de yürürlüğe girmiştir. CEFTA üyeliği Avrupa Birliği üyelik sürecinde hazırlık aşaması olarak değerlendirilmiş olup, bahse konu Anlaşma’da 11 Eylül 2005 ve 4 Temmuz 2003 tarihlerinde değişiklik yapılmıştır. Slovenya 1996, Romanya 1997, Bulgaristan 1998, Hırvatistan 2002 ve Makedonya 2006 yıllarında anılan Anlaşma’ya taraf olmuşlardır. Makedonya ve Hırvatistan dışındaki ülkeler Avrupa Birliği üyeliği nedeniyle CEFTA üyeliğinden ayrılmışlardır. CEFTA’nın diğer Balkan ülkelerini de kapsamının uygun olacağı değerlendirilmesi üzerine, mevcut ikili ticaret anlaşmalarının yerine geçecek şekilde CEFTA üyeliğinin genişletilmesine karar verilmiştir. 6 Nisan 2006 tarihinde Budapeşte’de Güneydoğu Avrupa Devlet Başkanlarının Ortak Açıklaması ile başlayan süreç, 19 Aralık 2006’da Hırvatistan ve Makedonya’ya ek olarak Arnavutluk, Bosna Hersek, Hırvatistan, Sırbistan, Kosova, Moldova, Makedonya ve Karadağ’ın da taraf olmasıyla tamamlanmıştır. CEFTA Anlaşması aynı zamanda hizmetler, kamu alımları ve fikri mülkiyet konularında da hükümler içermekte olup, 19 Aralık 2006 tarihinde imzalanmış ve 26 Temmuz 2007 tarihinde yürürlüğe girmiştir (Arnavutluk açısından). Bu anlaşmanın en önemli amaçları mal ve hizmet ticaretinin artırılması, ülkeler arasındaki ticaret engellerinin kaldırılması, uluslararası standartlara göre fikri mülkiyet haklarının korunması, modern bir ticari serbestleştirme politikasının oluşturulmasıdır (rekabet kuralları, devlet yardımları gibi)

Arnavutluk-AB Serbest Ticaret Anlaşması (Interim Agreement): Arnavutluk ve AB’nin ticari ilişkilerini kapsayan geçiş anlaşması (Interim Anlaşması) İstikrar ve Ortaklık Anlaşması’nın bir parçası olarak Aralık 2006’da yürürlüğe girmiştir. Diğer taraftan, 2006 yılında, Arnavutluk ve AB ülkeleri arasında imzalanan İstikrar ve Ortaklık Anlaşmasının, 2009 yılının Haziran ayında yürürlüğe girmesiyle, birlikte ticaret anlaşması “geçici anlaşma-interim agreement” olarak değil, İstikrar ve Ortaklık Anlaşması’nın bir parçası olarak değerlendirilmektedir. Söz konusu ticari anlaşma, Arnavutluk ve AB ülkeleri arasında Serbest

Ticaret Bölgesi kurulmasını amaçlamaktadır. Arnavutluk tarafından, indirim tabi olacak vergi oranları 2011 yılının sonlarında gerçekleştirilmesi öngörülmüştür, AB ülkeleri ise Anlaşma'nın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren neredeyse tüm gümrük tarifelerini (bazı Tarım ürünleri hariç) serbestleştirmeye başlamıştır. Arnavutluk tarafından, tam tarife serbestliği geçici anlaşma uyarınca 2011 yılında gerçekleşmiş olacaktır. Bununla birlikte, asıl tarife indirimi geçici anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihte gerçekleştirilmiştir. Tüm sanayi ürünlerinin ve anlaşmanın içinde yer alan Tarım ürünlerinin vergi oranları sıfıra düşürülmüştür. Özel ürünler olarak adlandırılan bazı tarım ve sanayi ürünleri için ise vergilerin 2010 yılına kadar kademeli olarak azaltılması öngörülmüştür. 2009 yılında söz konusu Avrupa Birliği menşeli sanayi ürünleri için temel verginin % 20'si düzeyine, Tarım ürünlerinde ise temel verginin % 40'ına düşürülmüştür.

İş Konseyi: Türk-Arnavut İş Konseyi Kuruluş Anlaşması Ağustos 1992 tarihinde iki ülke arasındaki mevcut ekonomik ve siyasi ilişkilerin geliştirilmesi, potansiyel işbirliği alanları ve Doğu Avrupa ve Balkanlar'da yaşanan değişim süreci çerçevesinde Arnavutluk'taki yeniden yapılanma çalışmaları beklentileri ile imzalanmıştır. Türkiye ile Arnavutluk arasında 1992 yılındaki mevcut dostane ilişkilere rağmen ekonomik ilişkilerin arzulan seviyeye ulaşamaması İş Konseyi'nin kuruluşunda etkin faktörler arasında yer almıştır. İş Konseyi'nin, Arnavutluk'ta mevcut sanayi tesislerinin modernizasyonu, konut ve altyapı inşası, sağlık ve eğitim tesisleri, turizm, yeraltı ve yerüstü kaynaklarının işletilmesi, bankacılık, telekomünikasyon, ulaşım, tarım gıda, tekstil ve deri gibi alanlarda potansiyel işbirliği olanaklarının hayata geçirilmesinde etkin rol oynayarak iki ülke ekonomik ilişkilerinin lokomotifini oluşturacağı belirlenmiştir. Türk Hükümeti'nin Arnavutluk'un zor anlarında kredi sağlayarak yardım etmesi ve Türk iş adamlarının 1997 yılında yaşanan kriz esnasında dahi Arnavut ortaklarla işbirliği yapması iki ülke arasındaki ilişkilerin temellerini sağlamlaştırmıştır.

B. YABANCI YATIRIM MEVZUATI VE YATIRIM TEŞVİKLERİ

1. Yabancı Yatırımlara İlişkin Ülke Mevzuat

02.11.1994 tarihli ve 7764 sayılı "Yabancı Yatırımlar Yasası" Arnavutluk'taki yabancı yatırımcılar için avantajlı bir ortam oluşturmaktadır. Bütün yabancılara, şahsi ya da tüzel kişilik olarak aşağıda yer alan hükümleri içermektedir.

* Yabancı yatırımlar için ön izne ihtiyaç duyulmadığı gibi, hiçbir sektöre de kapalı değildir.

* Şirketlere yabancı hisse sahiplerinin katılım oranları konusunda sınır olmayıp, %100

yabancı sahiplik mümkündür.

* Yabancı yatırımlar, kanunda sayılan ve kamu kullanımı menfaatine olan özel durumlar dışında, doğrudan veya dolaylı olarak kamulaştırılmaz ve millileştirilemez.

* Arnavutluk vergi sistemi de yabancı yatırımcılara karşı ayrımcılık yapmamaktadır.

* Ayrıca, kamu ihale usulleriyle ilgili mevzuat da yerli ve yabancı firmalar arasında çok az ayırım öngörmektedir.

* Yabancı yatırımcılar bütün fonlarını ve desteklerini yatırım şekline çevirme hakkına sahiptirler.

* Uluslararası anlaşmalara uygun olarak, en elverişli uygulamalar da sağlanmaktadır. Diğer taraftan, 16.09.2011 tarihli ve 316 sayılı kanunu ile “Yabancı Yatırımlar Yasası”na bazı maddeler eklenmiştir. Söz konusu Kanuna göre altyapı, turizm, enerji ve Tarım sektörlerinde yapılacak ve en az 10 milyon Avro’ya ulanan Yabancı yatırımları için özel bir hükümet güvencesi uygulanacaktır.

8.2.2006 tarihli ve 9663 sayılı “İmtiyaz Hakları Yasası” Arnavutluk Meclisince onaylanmıştır. Söz konusu Yasanın ana amaçlarından biri, imtiyaz sürecinin yerine getirilmesinin, saydamlığının artırılmasının ve projelerin sürdürülebilirliğinin, kolaylaştırılmasını sağlayacak olan gerekli çerçeveyi kurmaktır. Bu yasa ulaşım, enerji üretimi ve dağıtımını, telekomünikasyon gibi değişik kamu sektörlerinde uygulanmaktadır.

03 Mayıs 2007 tarihli ve 9723 sayılı “Milli Sicil Merkezi Yasası”, şirketlerin kurulması ve kaydını tek merkezden sağlayan Milli Sicil Merkezi isimli (MSM) yeni bir kamu kurumu oluşturmuştur. Böylece, şirketlerin kurulmasında işlemler basitleştirilmiş ve en fazla bir haftalık süreye düşürülmüştür.

14.04.2008 tarihli ve 9901 sayılı “Girişimciler ve Şirketler Hakkında Yasa” farklı tanımlamalarda şirket kayıtlarını açıklamaktadır.

- Bu yasa girişimcilerin statüsünü, şirketlerin kuruluşunu ve işletmesini, kurucuların, ortakların, üyelerin, hissedarların haklarını ve zorunluluklarını, şirketlerin yeniden düzenlenmesini ve tasfiyesini düzenlemektedir. Şirketler anonim, komandit, limited, ya da sınırlı sorumlu şirketlerdir.

- Girişimciler ve Şirketler Milli Sicil Merkezinde kayıt edilirler.

- Girişimciler ve şirketler, mali defterlerini saklamalı ve “Mali Beyanlar ve Muhasebe Yasası”na uygun olarak yetkili denetçilerin senelik incelemelerinde hesaplarını ve performans raporlarını açıklamalıdır.

- Yukarıdaki 3 numaralı bölümde belirtilen yapılmadığı takdirde, bu Yasaya ilişkin mahkeme, Medeni Yasa’nın 334 ve 336 maddelerine uygun olan yetkili mahkemelerdir. 25.2.2008 tarihli ve 9880 sayılı “Elektronik İmza Yasası”, yürürlüğe girmiştir.

- Mülkiyet Haklarının Korunması: 28.04.2005 tarihli ve 9380 sayılı Yasa, fikri mülkiyet haklarını kapsayıp, yayın hakları, tescilleri, markaları, damgaları, menşe işaretleri ve sanayi tasarımlarını korur. 2000’de Arnavutluk Marrakesh Sözleşmesini onaylayıp, Dünya Ticaret Örgütünün Ticaretle Bağlantılı Fikri Mülkiyet Hakları Sözleşmesine (TRIPS) taraf olmuştur. Arnavutluk Çok Yönlü Yatırım Garanti Ajansı Sözleşmesini (MIGA) imzalamıştır. MIGA, gelişmekte olan üye ülkelerin kaliteli yatırımları için yabancı yatırımcılara, uygun şartlarda ticari olmayan risklere karşı yatırım garantisi sağlamaktadır. (Örneğin politik risk sigortası) MIGA sözleşmesinin yanı sıra, Arnavutluk, yabancı tahkim kararlarının tanınması ve icrası hakkındaki 1958 New York Sözleşmesini ve Yabancı Tahkim Kararlarının Uygulanması

hakkında Cenevre Sözleşmesini imzalamıştır. ABD hükümetinin finanse ettiği bir kuruluş olan, Denizaşırı Özel Yatırım Şirketi (OPIC), Arnavutluk'ta olan Amerikalı yatırımcılara sigorta ve proje finansman kaynakları sağlamaktadır. OPIC'in üç ana faaliyet konusu; risk sigortası, proje finansmanı ve yatırım fonlarıdır.

- Anlaşmazlıkların Hali: Arnavutluk'taki yatırımcılara, yatırımları için hukuki koruma hakkı verilmiştir. Anlaşmazlık durumunda taraflar bir tahkim kurumuna, davalarının mütalaa edilmesi için başvurabilirler. Yabancı yatırımcılar ayrıca anlaşmazlık durumlarını bir Arnavut Mahkemesine ya da Tirana'daki tahkime sunma hakkına sahiptirler. 16.09.2010 tarihinde Arnavut Parlamentosu tarafından Yabancı Yatırım Yasasındaki değişiklikler onaylanmıştır. Son yapılan değişikliklerle Arnavutluk'ta yabancı yatırımcıları lehine düzenlemeler getirildi. Yeni yasayla birlikte hükümet, yabancı yatırımcıların üçüncü şahıslarla olan anlaşmazlıklarında hukuki yardım vererek, hem onları koruyacak, hem de onlar adına taraf olacaktır. Diğer bir deyişle, yabancı yatırımcının anlaşma imzaladığı Bakanlık, mahkemede yabancı yatırımcının yerini alacak şirket adına yasal koruma sağlayacak ve üçüncü şahıslarla olan sorunlarda yabancı yatırımcıyı temsil edecektir. Bir diğer önemli koruma ise, devlet tarafından güvence altına alınmış olan yatırımlar için Arnavut mahkemeleri haciz ya da şirket faaliyetlerinin durdurulması gibi kararlar inanmayacağına dairdir. Yasaya göre, bu hukuki korumadan yararlanabilecek olan yabancı şirketlerin en az 10 milyon Avro'luk yatırım yapmış olmaları ve altyapı, turizm, enerji ve Tarım sektöründe faaliyet göstermeleri, ayrıca, devletle de anlaşma imzalamış olmaları gerekmektedir.

- Ticari ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmaları: Bu anlaşmaların amacı malların ve hizmetlerin ticaretinin desteklenmesinde yasal temelin oluşturularak, daha geniş bir işbirliği sağlanmasıdır. Her bir taraf, diğer taraf menşeli mal ve hizmetlerinin ithali ve ihracı konusunda avantajlı şartlar oluşturmayı, onları teşvik etmeyi ve onlara karşı kendi ürünlerine veya tüccarlarına karşı uyguladığı aynı işlemi uygulamayı taahhüt etmektedir. Arnavutluk'un Fransa, Yunanistan, Almanya, Romanya, İtalya, Türkiye, ABD, Hollanda, Çin, Polonya, Hırvatistan, Malezya, Avusturya, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Mısır, Rusya, İsviçre, Makedonya, Arjantin, Uruguay, İsrail, Sırbistan ve Karadağ arasında anlaşması mevcuttur. Slovenya olan bir anlaşma 2005'te feshedilmiştir.

- Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmaları: 1992 yılından itibaren Arnavutluk, "sermaye ve gelir vergilerinde çifte vergilendirmeyi önlemek amacıyla" birçok ülkeyle anlaşmalar imzalamıştır.

Söz konusu Anlaşmalar şu konulardaki vergilendirmeleri kapsamaktadır:

- Ticaret gelir vergileri,
- Uluslararası ulaşım vergileri,
- Kar payları üzerinden alınan vergiler,
- Telif hakları,
- Bağlı veya bağımsız kişisel hizmetler

- Emlak gelir vergileri.

Bu anlaşmalar her iki ülkenin birinde bulunan (bireyler ve tüzel kişilere) uygulanmaktadır. Anlaşmalar, yukarıda bahsedilen vergilendirme tiplerinde çifte vergilendirmeyi engellemek için uygulanan kuralları içermektedir. Türkiye ile çifte vergilendirmenin önlenmesine dair anlaşma imzalanmış bulunmaktadır. Anlaşma yapılmış olan diğer ülkeler; Polonya, Macaristan, Çek Cumhuriyeti, İtalya, İsveç, Yunanistan, Malta, Belçika, Hollanda, Fransa, Almanya, Norveç, İsviçre, Romanya, Bulgaristan, Makedonya, Hırvatistan, Moldova, Sırbistan, Karadağ, Kosova, Rusya Federasyonu, Malezya, Çin, Mısır, G. Kore, İran, Lübnan, Avusturya, Ukrayna, İspanya, Singapur, Kuveyt, Lüksemburg, Slovenya, Estonya, Letonya.

- Yatırımların Korunması ve Teşviki Anlaşmaları: Söz konusu anlaşmalar, bu Anlaşmayı imzalayan ilgili ülkelerin yatırımcılarının ulusal ya da en çok kayırlan ülke muamelesi görmesini ve anlaşmazlık durumlarında çözüm mekanizmalarının yürürlüğe girmesini sağlamaktadır. Türkiye dışında Yatırımların Korunması ve Teşviki Anlaşması yapılan diğer ülkeler: Yunanistan, Almanya, İtalya, Fransa, Avusturya, Hollanda, Birleşik Krallık, Danimarka, İsveç, Portekiz, Belçika, İspanya, Finlandiya, Polonya, Macaristan, Slovenya, Çek Cumhuriyeti, İsviçre, ABD, Romanya, Bulgaristan, Makedonya, Hırvatistan, Rusya, İsrail, Tunus, Mısır, Çin, Malezya, Sırbistan, Karadağ, Güney Kore, Kosova'dır.

2. Yatırım Teşvik Mevzuatı

Teşvikler, önemli projelerin gerçekleştirilmesini desteklemek amacıyla, Arnavutluk Meclisi tarafından Devlet Yardımları Hakkındaki Yasası kabul edilmiştir. 21.04.2005 tarihli ve 9374 sayılı bu Yasa, tüm imalat ve hizmet sektörlerine, merkez ve yerel idareden alınan tüm tedbirlere, Tarım ve balıkçılık sektörlerinde faaliyet gösterenler hariç, belirli işletmelere yarar sağlayan ve devlet adına hareket eden diğer kurumlara yönelik olarak uygulanmaktadır. Devlet yardımı bağış veya sübvansiyon şeklinde olabilir: muafiyetler, indirim, erteleme veya vergi kredisi ile diğer mali katkılar, ceza ve temerrüt faizinin silinmesi, indirim oranında borç garantisi veya ödünç verme, tedarik edilen malların veya sağlanan hizmetlerin fiyatlarında indirim, piyasa fiyatı altında kamu mallarının satış/ kiralanması veya piyasa fiyatı üstünde ürün veya hizmet alımı dahil, işletmelerdeki devlete ait öz sermayenin veya değerinin yükseltilmesi şeklinde sıralanabilir.

Devlet Yardımları Hakkındaki Yasa, bölgesel yardım ile zorluk içinde bulunan işletmeler için de uygulanmaktadır. Bu yardımları gerçekleştirme usul ve şartlarına ait ilgili düzenlemeleri, Ekonomi, Ticaret ve Enerji Bakanlığı tarafından, yapmaktadır.

Arnavutluk'ta Uygulanan En Önemli Teşvikler:

- Maliye Bakanının 30.01.2006 tarihli ve 3 sayılı talimatına göre, makine ve ekipman ithalatçıları KDV'den % 100 oranında muaftır. Bunun için söz konusu makine ve ekipman, vergi konusu olan ekonomik faaliyetlerde kullanılmalıdır.

- Fason üreticiler, *işçilik katkıları ve işverenlere sağladıkları hizmetler için, bu ürünlerin yeniden ihraç edileceğini kanıtlamaları halinde*, KDV'den sorumlu değildir.

- Devlet mülkiyetinde olan malların, piyasa oranlarından düşük değerlerle (bina ve toprak) kiraya verilmesi ve üretim faaliyetleri için yatırım ve istihdam seviyesine uygun olarak bu kiralardan indirilmesi.

- Turizm faaliyetlerinde, “imtiyaz statüsü”: 1993’ten itibaren uygulanan, “Turizm Bölgelerinin Gelişmesi İçin Yasa”, turizm alanındaki birçok yatırım için teşvikler öngörmektedir. Bu teşvikler, yatırımcının Turizm, Kültür, Gençlik ve Spor Bakanlığı’ndan alınacak “imtiyazlı statüye” bağlıdır.

- Esastan “imtiyazlı faaliyetler” : inşaat, restorasyon, düzeltmeler, genişleme; otel, motel ve tatil köyleri işletmeleridir.

- Ücretsiz “imtiyazlı faaliyetler”: turizm tesisleri, ücretsiz yapıların inşaatı, restorasyonu, düzenlemeleri, genişlemesi. Örneğin, restoran, mağaza, kaplıca, spor ekipmanları v.s.’dir.

- 2011 yılı eylül ayı itibariyle, hazır giyim ve tekstil ürünlerinin ithalatında gümrük vergisi sıfırlanmıştır.

- 10.10.2012 tarih itibariyle Bakanlar Kurulu tarafından çimentonun ve çeliğin KDV’sinin kaldırılmasına karar verildi. Söz konusu kararla, hükümet enerji ve elektrik üretim malzemelerinin maliyetini azaltarak hidro enerji sektörüne yatırımları teşvik etmeyi, amaçlamaktadır.

Turizm Sektöründeki Destekler:

- İthal edilen malların gümrük vergilerinden ve tüketim vergilerinden, sadece yatırım ve “imtiyazlı faaliyetlerin” devam etmesi süresince muaf olunmaktadır.

- Yatırım geliştirme aşamasının bitirilmesinden itibaren 5 mali yıl için gelir vergisinden muafiyet, bir sonraki 5 yıl için gelirin sadece % 50’si için vergi, ödenmektedir.

- Kazançlar Arnavutluk’ta tekrar yatırım amaçlı kullanılırsa, % 40 oranında gelir vergisi indiriminden yararlanır.

Enerji Sektöründeki Destekler:

- Elektrik enerjisi üretiminin teşviki amacıyla mali destek: 5 MW ve üzerinde bir güçle yeni üretim santrali kuran yatırımcılar veya var olan santralleri çalışır hale getiren yatırımcılar, ana yatırım için kullanılan ithal makine ve ekipmanlarda gümrük vergisinden muaf tutulurlar. Bu tür yatırımcılara elektrik enerji üretimi için kullanılan su veya katı yakıtların ithali sırasında ödedikleri KDV ve gümrük vergileri de iade edilir.

Diğer Destek Hazırlıkları:

- Hükümet AB kurallarına uygun devlet yardımlarını belirleme sürecindedir. Ekonomi, Ticaret ve Enerji Bakanlığından, yakın bir gelecekte yerel yardım ve girişimcilik yardımını da kapsayan “Devlet Yardımı Hakkında Yasa”nın ilanı beklenmektedir.

- Yerel küçük ve orta ölçekli girişimcilerin, özellikle işletme ve ihraç imkanlarının gelişmesinde yardımcı olmak amacıyla, hükümetin değişik girişimleri vardır.

- Hükümet, ayrıca ticaret inkübatörleri, sanayi parkları ve AR-GE merkezlerinin gelecekteki politikalarını belirlemektedir.

- Ayrıca özelleştirme konusunda, Ekonomi Bakanlığı özelleştirilecek her ekonomik değer için www.privatizime.al web sitesini oluşturmuş bulunmaktadır.

- En kısa zamanda yargı çevresinde bulunan İdari Mahkemelerinin açılacağı bildirilmiştir.

Arnavutluk'ta 1 €: 2006 yılında ilan edilen “Arnavutluk 1 €”, en iyi fırsatları ve kolaylıkları sunarak yabancı yatırımcıları Arnavutluk’a çekmeyi amaçlayan bir ekonomik pakettir. *Araziler, çalışanların eğitilmesi, sanayide kullanılan su, firma kaydı gibi hizmetler, yabancı firmalara 1€ karşılığında sunulmaktadır.* Bütün Bakanlıklar, bu paket doğrultusunda elindeki imkanları inceleyip, yabancı yatırımcılara sunacaktır. Söz konusu paket sadece kamu mülkiyeti için geçerlidir. Özel sektöre ait olanlar için ise piyasa kuralları uygulanmaya devam edecektir. Ekonomi, Ticaret ve Enerji Bakanlığı, çalışanların sayılarına ve üretim kapasitelerine göre, “Arnavutluk 1€” paketinin uyum şartlarını belirlemektedir.

Yatırımcıların sağlaması gereken şartlardan birisi, faaliyetin en az 10 yıllık olabileceğinin gösterilmesidir. Ayrıca, yerli firmalarla işbirliği ve ihracat için üretim diğer önemli kriterler arasındadır. Turizm ve toprak sahipleri tazminatı için öngörülen araziler bu paketin içine dahil edilmeyecektir. Hükümet, Dünya Bankası ve IMF tarafından belirlenen sınırlar içerisinde mali sorumlulukları en aza indirmek için çalışmalar yapacaktır.

Kaynak: <http://www.musavirlikler.gov.tr/upload/ARN/Arnavutluk%20Ulke%20Raporu%202013%20%20SON.pdf>

C. ARNAVUTLUK'TAKİ TÜRK YATIRIMLARI

Hazine Müsteşarlığı verilerine göre, 2013 yılı sonu itibariyle ülkemizin Arnavutluk'taki doğrudan yatırım stoku 31.000.000 ABD Doları değerindedir.

Arnavutluk'taki temsilciliğimiz tarafından anılan ülkede faaliyet gösteren 43 tane yatırımcı firmamızın toplamda 46 tane yatırımı bulunduğu tespit edilmiştir. Bahse konu firmaların toplam yatırım tutarı yaklaşık 1,7 milyar dolar, piyasa değerleri ise 2 milyar dolar civarındadır. Söz konusu işletmelerde yıl içerisindeki faaliyetlerin yoğunluğuna göre 7.500 ila 10.000 arasında istihdam sağlanmaktadır.

Hazine Müsteşarlığı verileri ile Bakanlığımız verileri arasında farklılıklar bulunmaktadır. Hazine Müsteşarlığı verileri sadece bankacılık sistemi kanalıyla Türkiye'den hedef ülkelere çıkarılan sermaye ihracı verilerini tutmaktadır. Bakanlığımız verileri ise nakdi sermaye çıkışının yanı sıra aynı sermaye çıkışlarını, bankacılık sistemi dışında sermaye çıkışlarını ve son olarak, Türk sermayesi olmakla birlikte üçüncü ülkeler üzerinden hedef ülkeye yapılan yatırımları da içermektedir.

Arnavutluk'ta bulunan yatırımcı firmalarımız ağırlıklı olarak; elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme (%23), ana metal sanayi ve fabrikasyon metal ürünleri imalatı (%19), bilgi ve iletişim (%17), finans ve sigorta faaliyetleri (%15) ve ulaştırma ve depolama (%9) sektörlerinde faaliyet göstermektedir. (Kaynak: Arnavutluk-Türkiye Ticaret ve Sanayi Odası-ATTSO)

D. ARNAVUTLUK'TAKİ DİĞER ÜLKELERİN YATIRIMLARI

Ülkeler bankacılık sistemi kanalıyla ihraç ve ithal edilen sermayelere ilişkin verileri genellikle merkez bankaları tarafından tutulmakta ve her yıl IMF'ye yayınlanması için verilmektedir. Ülkemizde Hazine Müsteşarlığınca derlenen yurtdışı yatırım stok verileri TCMB kanalıyla IMF'ye iletilmektedir. 2015 yılı sonu itibarıyla doğrudan yabancı sermaye yatırımlarına ilişkin IMF verilerine göre Arnavutluk'a yönelik olarak gerçekleştirilen yatırımların stok değeri 4.275 milyon ABD Dolarıdır. 2015 yılı sonu itibarıyla Arnavutluk'a gelen doğrudan yabancı yatırımlarda ilk 5 ülkenin ve Türkiye'nin payını gösteren tablo aşağıda sunulmaktadır:

2015 yılı Arnavutluk'a Yatırım İçin Sermaye İhracı (IMF)*

Ülke Adı	Doğrudan Yatırım Miktarı (Milyon \$)	%
Yunanistan	1.270	% 30
Hollanda	706	% 16
Türkiye*	397	% 9
Avusturya	350	% 8
İtalya	222	% 5
TOPLAM	4.275	%68

Kaynak: cdis.imf.org, Tablo 3, Arnavutluk Coordinated Direct Investment Survey
*Hedef ülkelerce açıklanan, hedef ülkelere girişi yapan FDI rakamları ile kaynak ülkelerce açıklanan hedef ülkeye çıkış yapan FDI rakamları bazen tutmamaktadır. Burada yatırım yapılan hedef ülkelerce raporlanan veriler baz alınmıştır.

Ülkemizden Arnavutluk'a yapılan yatırımlara bakıldığında, ülkemizin 397 milyon ABD Doları ile Arnavutluk'taki toplam yabancı yatırımlar arasında %9'luk bir paya sahip olduğu görülmektedir.

Öte yandan, Arnavutluk Merkez Bankası verilerine göre ise 2015 yılı sonu itibarıyla ülkedeki yabancı sermaye kümülatif olarak 5.005 milyon Euro (5.642 milyon ABD Doları) seviyesine ulaşmıştır. Ülkeler itibarıyla yatırım tutarlarına bakıldığında Yunanistan (%25), Hollanda (%14), Kanada (%13), İtalya (%11), Türkiye (%9) ve Avusturya(%8) olarak ilk sıraları almaktadır.

E. GÜNCEL GELİŞMELER

1. Firma Sorunları

1. **Kürüm Holding:** Kürüm Holding tarafından Tiran Büyükelçiliğimiz kanalıyla Bakanlığımıza iletilen 14 Mayıs 2014 tarihli yazıda firmanın Arnavutluk Hükümeti Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı ile Durres Limanı Konteyner Terminalinin işletilmesine ilişkin yaşadığı İmtiyaz Sözleşmesinden kaynaklanan sorunlar dile

getirilmiştir. Bu aşamada firma Bakanlığımızdan yardım talebinde bulunmuş ve bu çerçevede sorunun çözülmesini teminen 16 Haziran 2014 tarihinde Ekonomi Bakanımız Sayın Nihat ZEYBEKÇİ tarafından imzalanan mektup Arnavutluk Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'na iletilmiştir. Söz konusu mektup üzerine Arnavutluk Başbakanı Edi RAMA; Ulaştırma Bakanı, Sayın Büyükelçimiz ve Kürüm Holding Yönetim Kurulu Başkanı Haşmet KÜRÜM ile Temmuz ayı başında bir görüşme gerçekleştirmişlerdir. Başbakan Edi RAMA, sorunları yargıya ya da tahkime gitmeden çözmek istediklerini, terminali Kürüm Holding'in elinden almayı düşünmediklerini, ancak ülkenin en önemli taşımacılık tesisi olan terminalin iyi işletildiğinden emin olmak istediklerini, terminal işletmesinin ortağı olan Malta menşeli Mariner şirketinin uluslararası bilgi ve tecrübe sahibi profesyonel bir şirket olduğunu, bahse konu şirketin Kürüm Holding tarafından terminale sokulmadığını ve bunu kabul etmelerinin mümkün olmadığını ifade etmiştir. Diğer taraftan firma yetkilileri ile yapılan görüşmeler neticesinde sorunun esasen siyasi mülahazalardan kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Holding'in Durres Konteyner Limanı işletme imtiyazı, 2015 yılında iptal edilmiş olup, işleme ilişkin mahkeme süreci devam etmektedir. Ayrıca, şirket hisselerinin bir başka offshore şirketine aktarıldığı yönünde bilgi alınmıştır. Holding'in Kalimash ve Vllaha bölgelerindeki krom madeni çıkarma ile Kalimash ve Golaj'daki krom ve bakır zenginleştirme işletme imtiyazları, Arnavutluk Hükümetince 2016 yılı Ekim tek taraflı olarak iptal edilmiştir.

2. ALBtelecom/Ayırımçı Pazar Giriş Tarifesi ve Cezası: Arnavutluk'taki %14.1'lik pazar payı ile 3 üncü büyük mobil operatör olan Türk sermayeli ALBtelecom, Arnavutluk Telekomünikasyon Düzenleme Kurumu (AKEP) tarafından, Plus firması lehine olmak üzere ayırımçı pazara giriş muamelesine tabi tutulmuştur. Telefon operatörleri, müşterilerinin diğer operatörlerin altyapısını kullanarak yaptıkları konuşmalarda, altyapısı kullanılan operatöre belirli bir tarife üzerinden ödeme yapmaktadırlar. Normal şartlarda düzenleyici Kurumlar tarafından tüm operatörler için aynı olarak uygulanan tarife, bazı durumlarda piyasaya yeni giren işletici operatör firma lehine olmak üzere farklı bir oran üzerinden uygulanabilmektedir. Ancak bu ayrıcalıklı tarifenin, AB düzenlemelerinde olduğu üzere belirli bir zaman diliminde geçerli, adil, ihtiyaca matuf ve kamulaştırma şekline dönüşmeden uygulanması gerekmektedir.

Ancak, pazar ve firma büyüklükleri birbirine yakın olmasına karşın AKEP, ALBtelecom'a sınırlı bir süre için uyguladığı %50 tercihli tarife oranını, 1 Aralık 2014'te Plus için %340 olarak tespit etmiş ve ancak 1 Ocak 2016 tarihinde geçerli olmak üzere diğer operatörlerle eşitlemiştir. Bir yıldan uzun süren orantısız tercihli tarife döneminin sonlanması üzerine Plus, AKEP kararını mahkemeye götürerek Kararı iptal ettirmiş ve orantısız tercihli tarifenin süre sınırı olmaksızın uygulanmasının yolunu açmıştır.

ALBtelecom firması, mahkeme sürecininadil bir şekilde yürütülmediğini öne sürmektedir. Davaya bakan ilk duruşma hakimlerinin değiştirildiği, savunma için benzeri görülmemiş şekilde kısa süre verildiği ve duruşma sürecinde tarafların görüşlerini iletme imkanı verilmediği ifade edilmektedir.

Sonuç olarak ALBtelecom, benzer şartlarda pazara girmelerine karşın Plus firmasına (mevcut pazar payı %7.1) kendilerine uygulanan daha yüksek oranda ve sınırsız bir şekilde özel tarife uyguladığını, bu haksız uygulama nedeniyle, diğer iki büyük operatör (Vodafone Albania, pazar payı %46.2 ve Telecom Albania, pazar payı %33.1) ile birlikte toplam 9 milyon Euro (ALBtelecom payına düşen 1.1 milyon Euro)

- civarında ödeme yapmak zorunda bırakıldıklarını ifade etmektedir.
3. KDV Alacakları/Fikri Mülkiyet Hakları: Bereket Enerji firması, Arnavutluk'ta açmış olduğu temsilcilik ofisi tarafından yaptırılmış olduğu fizibilite çalışmaları için ödediği hizmet bedelinden doğan KDV'nin (25.000 Euro kadar) iadesi için yapmış olduğu başvuru, şirketin Arnavutluk'ta üretim faaliyetinde bulunmadığı gerekçesi ile karşılanmamıştır. Firma, söz konusu bedelin düşük olmasına karşın Arnavutluk'taki olumsuz yatırım ortamına ilişkin bir gösterge olarak değerlendirmiştir. Ülkemizdeki ABC Deterjan San. firması adına tescilli ABC Deterjanları 2009 yılında Arnavutluk'ta da tescil edilmiş olmasına karşın, 2015 yılında Arnavut bir şahıs tarafından tescil edildiği ve bu şahıs tarafından taklit üretim ve dağıtım yapıldığı anlaşılmıştır. Konuya ilişkin dava süreci devam etmektedir.
 4. ALCABLE Yatırım: İşkodra şehrindeki eski bir kablo tesisini satın alan firmanın Arnavutluk hükümetine taahhüt etmiş olduğu yatırımları yerine getirmemesi ve işletme sorunları nedeniyle imtiyaz sözleşmesinin sürdürülmesine ilişkin sorunlar yaşanmaktadır.

2. Gündemdeki Konular

2017 yılı Şubat ayı başlarında Başbakan Edi Rama tarafından “1 Milyar Euro Yatırım” programı açıklanmıştır. Program ulaştırma, eğitim ve sağlık alanlarında altyapının iyileştirilmesini hedeflemektedir. Ulaştırma alanında turizmin gelişmesi için Berat-Gjrokastra-Saranda şehirleri arasındaki yol altyapısının iyileştirilmesi ve yeni bir havalimanı inşa edilmesi, eğitim alanında 6'sı özel amaçlı 150 kadar okul yapılması ve sağlık alanında ise Fier şehrindeki bölge hastanesi ile birlikte 10 hastane kurulması hedeflenmektedir. Tamamı yap-işlet-devret modeli ile 10-15 yıllık geri ödeme şeklinde gerçekleştirilecek projeler sayesinde ekonomik büyümenin %5'in üzerine çıkacağı tahmin edilmektedir. acağını ifade etmiştir. Özellikle eğitim ve sağlık projelerinin yap-işlet-devret modeline uygun olmaması, sunulacak projelerin maliyeti ile devletin geri ödeyeceği tutarın belirlenmesi, Arnavutluk'un geçmiş özelleştirme uygulamaları gibi hususlar dikkate alındığında Programın finansmanı konusunda açıklığa kavuşturulması gereken noktalar olduğu görülmektedir.

Arnavutluk'taki bölümünün inşasına 2016 yılı Eylül ayında başlanan Trans Adriatic Pipeline (TAP) projesinin en önemli aşamasının 450-500 milyon Euro'luk yatırımla 2017 yılı içerisinde tamamlanması beklenmektedir. Ülkeye 2015 yılında 871 milyon Euro, 2016 yılı Ocak-Eylül döneminde 716 milyon Euro yabancı sermaye girişi olduğu dikkate alındığında, Proje kapsamındaki yatırımların ülke için önemli bir yatırım anlamına geldiği görülmektedir. Toplam 6.2 milyar Euro'luk TAP projesinin Arnavutluk'taki toplam yatırımlarının 1.5 milyar Euroyu bulacağı tahmin edilmektedir. Yıllık 10 milyar metreküp gaz akışı sağlayacak projenin 2020 yılında tamamlanması planlanmaktadır.

Durres konteyner limanı yakınlarındaki Spitalla sanayi bölgesi üzerinde bir serbest bölge/lojistik bölge kurulması amacıyla Kocaeli Serbest Bölgesi İşletmesi A.Ş. arasında Şubat ayı içerisinde bir ön anlaşma imzalanması beklenmektedir.

3. KEK

Türkiye-Arnavutluk Ekonomik, Ticari, Sanayi ve Teknik İşbirliği Karma Komisyonu'nun 11. Dönem Toplantısı 29-30 Kasım 2011 tarihleri arasında Tirana'da gerçekleştirilmiştir. Eylül 2016'da Arnavutluk tarafı, 12. Dönem KEK toplantısının gerçekleştirilmesi önerisini iletmiş olup, ülkemiz tarafının tarih önerisi beklenmektedir.

4. Yatırım Ajansları/Yatırım İlanları Siteleri

Kurum	Web ve E-Posta Adresi
Arnavutluk Ekonomi, Ticaret ve Enerji Bakanlığı	www.mete.gov.al
Arnavutluk Maliye Bakanlığı	www.minfin.gov.al
Arnavutluk Ticaret ve Yatırım Ajansı (ALBINVEST)	http://aida.gov.al/
Kamu İhale Ajansı	www.app.gov.al
Elektrik Düzenleme Kurulu (ERE) (Elektrik enerjisi üretimi, elektrik enerjisi iletimi, elektrik enerjisi dağıtımı, elektrik enerjisi temini, yurt içi ve yurt dışı firmalara imtiyaz verilmesi konularındaki faaliyetler için lisans vermektedir.)	erealb@ere.gov.al
Enerji ve Sanayi Bakanlığı (Özelleştirme konusunda) Enerji konusunda politika belirlenmesi ve uygulanması konusunda yetkilidir.	www.mete.gov.al
Doğal Kaynaklar Ajansı (AKBN) Enerji, madencilik ve petrol sektöründe devlete danışmanlık hizmeti vermektedir. İmtiyaz sözleşmelerinin hazırlanması, yatırım alanlarının tespiti v.b. gibi.	egjinaj@mete.gov.al